

Zonguldak Milletvekili Rifat Sivişoğlu'nun, yüzelliliklerin yetimlerine ve heyeti mahsusalarca haklarında karar verilmiş olanların şahıslarına ve yetimlerine maaş tahsisi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/298)

6. XI. 1951

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Yüzelliliklerin yetimlerine ve heyeti mahsusa kararına uğrıyanların şahıslarına ve yetimlerine tekaüt maaşı bağlanması hakkındaki kanun teklifi ile gerekçesi bağlı olarak sunulmuştur.

Büyük Meclisin tasvibine arz olunmasını istirham ederim. Saygılarımla.

Zonguldak Milletvekili
Rifat Sivişoğlu

GEREKÇE

Yüzelliliklerin yalnız yetimlerine ve 347 ve 854 numaralı Kanunların dairei şümulfüne giren sivil ve asker bilûmum memurlardan sağ kalanların şahıslarına ve ölenlerin yetimlerine tekaüt maaşı tahsisi için hazırlanmış olduğum kanun teklifi ilişiktir.

29 Haziran 1938 tarihli ve 3527 sayılı Kanun yüzellilikleri affa mazhar kılarken (bu şahıslar sekiz sene müddetle Devlet hizmetinde kullanılamaz. Bu şahıslara tekaüt maaşı bağlanmaz) hükmünü koymuştur. Şu sarahate göre bu kabül eşhas, kanunun neşri tarihinden itibaren sekiz sene geçtikten sonra Devlet hizmetine girebileceklerdir. Nitekim girenler de vardır.

Kanundaki (bu şahıslara tekaüt maaşı bağlanmaz) hükmünden çıkan mânayi hakiki, 29 Haziran 1938 tarihinde veya sonra tekaütlük müddetini dolduran ve hayatta olan yüzelliliklerin şahıslarına tekaüt maaşı bağlanmazsa da, yetimlerine bağlanır demektir.

Yüzelliliklerin dışında kalan ve 347 ve 854 numaralı kanunların dairei şümulfüne giren sivil ve asker bilûmum memurların tekaüt maaşlarına gelince :

Bu kabül memurlar hakkında 347 ve 854 numaralı kanunlar gereğince, Âli Karar Heyetince, Devlet Şûrası Mülkiye Dairesince ve heyeti mahsusalarca verilmiş kararlar 29 Haziran 1938 tarihli ve 3527 numaralı Kanunla refedilmiş ve bu gibiler arasında 3527 sayılı Kanunla konulan iki sene hizmete alınmamak kaydı bittikten sonra, Devlet hizmetine girerek çalışmış ve başarılı hizmet görenler bulunmuştur. Bir kimsenin Devlet hizmetine alınması, onun bütün medeni haklara sahip olduğunun resmen ve sarahaten tanınması mânasını tazammun eder. Bu takdirde bunların da tekaüt haklarının kabulü zaruridir.

Kaldı ki 3527 sayılı Kanunda yüzelliliklerden bahsedilirken (bu şahıslara tekaüt maaşı bağlanmaz) demek suretiyle hasren bunların şahısları kastedildiği halde, bunların haricinde kalan sivil ve asker diğer sınıf için hiçbir şey denilmiyerek meskût geçilmiştir. Bunun içindir ki; Şûrayı Devlet Umumi Heyeti, 4 Mart 1948 tarihli Resmî Gazetede intişar eden Tevhidi İftihat kararında; yüzelliliklerin yetimlerine ve ötekilerin şahıslarına ve yetimlerine tekaüt maaşı tahsisi icabedeceğini belirtmiş ve Divanı Muhasebat Umumi Heyeti de 5 Nisan 1948 tarih ve 1844 numaralı kararıyla aynı neticeye varmış ve buna göre bir kısım eytam ve eşhas, tekaüt maaşı aldıkları halde, bir kısmının bundan mahrum kaldığı anlaşılmıştır. Mahrum kalanlar resmen müracaat etmeyenlerse buna karşı birşey denemezse de, müracaat ettiği halde mahrum kalmışsa, bunun adaletle telifi mümkün olmayacağı cihetle, bu gibilerin tekaüt maaşlarının mü-

raaatları tarihinden itibaren bağlanması esas, kanun teklifinde tasrih edilmiştir.

3527 numaralı Kanunla; yukarıda zikrettiğim Şûrayı Devlet ve Divanı Muhasebat kararları karşısında yeni bir kanun tedvinine lüzum yok gibi bir zan ve zehap hâsıl olabilir. Fakat bu iki idari kaza merciinin kararı hilâfına, askerî kaza merciince sâdir olan kararın telifi ve mahrum kalanların haklarının temini mümkün olamadığından, bu sebeple bu işin yeni bir kanun teklifi mevzuu olarak ele alınması zarurî görülmüştür. Büyük Millet Meclisine müracaat eden Kemal ismindeki bir Kurmay Yarbay'ın bu konuya müteallik işinin müzakeresi sırasında Meclis kürsüsünde mâruzatta bulunduğum zaman bunun yeni bir kanun mevzuu yapılması ve Meclise getirilmesi temayülü belirilmiş olduğundan bu teklifi hazırladım.

Esasen bu kabîl maâşa muhtaç zevatın çoğu rahmeti rahmana kavuşmuştur. Kalanların en genci belki ve muhakkak ki 70 - 75 yaşındadır. Müşfik Türk Milletinin bu gibilere ağışu şefkatini açacağından kimsenin şüphesi yoktur. Teklifimin kabulü bu ihtiyarların fersiz gözlerini açacaktır.

Yüksek Meclisin tasvibine arzolunur.

6 . XI . 1951

Zonguldak Milletvekili
Rifat Sivişoğlu

Maliye Komisyonu raporu

F. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 2/298

Karar No. 23

14 . I . 1952

Yüksek Başkanlığa

Zonguldak Milletvekili Rifat Sivişoğlu'nun, yüzelliklerin yetimlerine ve heyeti mahsusalarca haklarında karar verilmiş olanların şahıslarına ve yetimlerine maaş tahsisi hakkında vermiş olduğu kanun teklifi ve gerekçesi Maliye Bakanlığın temsilcisi ve teklif sahibi huzurları ile komisyonumuzca tetkik ve incelendi.

Maliye Bakanlığın temsilcisi teklife mevzu olan bâzı şahıslar hakkında kaza mercilerince verilmiş ve kesinleşmiş kararlar olduğunu ve buna karşı yeni bir kanun tedvininin doğru bulunmadığını söyledi.

Teklif sahibi ise 3527 sayılı Af Kanununun neşri üzerine Danıştaya yüzelliklerin yetimlerine ve heyeti mahsusalarca haklarında karar verilmiş olanların şahıslarına ve yetimlerine tekaüt ve yetim maaş tahsisine kanuni bir engel olmadığı yolunda ittihaz ettiği bir tevhidî içtihat kararı bulunduğundan teklifin Askerî Yarbayca haklarında aksi bir karara varılmış olanların da istifade etmeleri maksadına mâtuf bulunduğunu izah etti.

Teklifin heyeti umumiyesi üzerinde yapılan müzakerelerden sonra maddelere geçilmesine karar verildi.

Teklifin birinci maddesi ile, yüzelliklerle, haklarında heyeti mahsusalarca karar verilmiş olan kimseler istihdaf edilmekte bulunduğundan, halbuki 3527 sayılı Kanun yüzellikleri affa mazhar kılarken «Bu şahıslar sekiz senemüddetle Devlet hizmetinde kullanılamaz. Bu şahıslara tekaüt maaş bağlanamaz.» hükmünü koymuş ve tevhidî içtihat kararı ile de yüzelliklerin yetimlerine tekaüt maaş bağlanması için hiçbir kanuni mâni olmadığı karar altına alınmış olduğundan artık kanunda yüzelliklerden bahsetmeye hiçbir lüzum kalmamıştır. Buna uyularak teklifin;

Heyeti mahsusalarca haklarında karar verilmiş olanların emekli haklarının mahfuz tutulması hakkında Kanun.»

Şekline konulmasına ve 1 nci maddesinde de buna uygun olarak değiştirilmesine karar verilmiştir.

Teklifin 2 ncü maddesi maaş tahsisinin mebdetini göstermektedir. Maddedeki vusuhsuzluk göz önüne alınarak vuzuh temini maksadı ile değiştirilmiştir.

Teklifin 3 ncü maddesi ise teklifin yürürlüğe gireceği zamanın mebdetini göstermektedir. Komisyonumuz buradaki (2 ncü madde hükmü müstesna olmak üzere) kaydın zait görmüş ve maddeyi metinde yazılı şekilde değiştirmiştir.

Teklifin 4 ncü maddesi komisyonumuzca aynen kabul edildikten sonra maddel şekli ile heyeti umumiyesi reye konulmuş ve Zeki Akçalı (Seyhan) ın muhalefeti ile ve ekseriyetle kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye K. Başkanı

Bu rapor Sözcüsü

Bize

Seyhan

İzzet Akçalı

Reşad Güçlü

Kocaeli
Edişi Tokoğlu

Amasya
Hâmit Koray

Diyarbakır
M. Remzi Bucak

Malatya
Esaat Doğan
İmzada bulunamadı

Mardin
Abdülkadir Kalav
İmzada bulunamadı

Samsun
Şükri Uluçay

Konya
U. Nazif Yiğiter

Yozgad
Fuat Nizamoğlu

Zonguldak
Fehmi Açıksöz

Zonguldak
Rifat Sivişoğlu

Seyhan
(Muhalifim)
Zeki Akçalı

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 2/298

Karar No. 92

3. VI. 1952

Yüksek Başkanlığa

Zonguldak Milletvekili Rifat Sivişoğlu'nun, Yüzelliliklerin yetimlerine ve heyeti mahsusalarca haklarında karar verilmiş olanların şahıslarına ve yetimlerine maaş tahsisi hakkındaki kanun teklifi, Maliye Komisyonu raporu ile birlikte komisyonumuza havale olunmakla Maliye Bakanlığının temsileisi de hazır bulunduğu halde görüşüldü.

Gereğinden de anlaşılacağı veçhile teklifle;

1. Yüzelliliklerin yetimlerine maaş tahsisi,
2. Heyeti mahsusalarca haklarında karar verilmiş olup da 3527 sayılı Af Kanununun 3 ncü maddesi gereğince affa mazhar olanların şahıslarına ve yetimlerine emekli maaşı tahsisinin,

temini istihdaf edilmektedir.

Yapılan müzakere sonunda :

A) Yüzelliliklerin yetimlerine maaş tahsisi-ne kanuni bir engel mevcut olmadığına dair Danıştay umumi heyetinin 12. XII. 1947 tarih ve

47/151 sayılı tevhide içtihat kararıyle bunu müeyyit Sayıştay umumi heyetinin 5. IV. 1948 tarih ve 1844 sayılı Kararının mevcut oluşu,

B) Haklarında heyeti mahsusalarca karar verilmiş olanların durumlarının ise yine yukarıda tarih ve sayıları yazılı kararlarda da açıklanmış üzere;

3527 sayılı Af Kanunu ile bunlar haklarında ki kararların ref'edildiği ve bu suretle fiillerinin affa uğradığı, Af kanunlarının ise fiile mâtuf olup cezayı bütün hukukî neticeleriyle ortadan kaldıracığı;

Hüsusları göz önünde tutularak teklifin kabulü ile maddelere geçilmesi muvafık görülmüştür.

Maddelerin müzakeresinde;

Maliye Komisyonunun yeniden tanzim ettiği başlık aynen, birinci maddé tadilen ve ikinci madde mahiyeti itibariyle geçici olduğundan aynen geçici madde olarak, yürürlük maddeleri ise madde numaraları değiştirilmek suretiyle aynen

kabul edilmiştir.

Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan
İstanbul

E. Adakan

Bu rapor Sözcüsü

Gümüşane

K. Yörükoğlu

Bolu

Bolu

M. Güçbilmez

İ. Gülez

Çanakkale

Erzincan

E. Kalafat

N. Pekcan

İstanbul

İstanbul

H. Hüsmen

S. Oran

Kastamonu

H. Türe

Trabzon

S. F. Kalaycıoğlu

Başkan V.
Burdur

F. Çelikkbaşı

Antalya

A. Sarıoğlu

Bursa

H. Saman

İstanbul

A. H. Bazar

İzmir

B. Bilgin

Konya

M. A. Ülgen

Van

Muhafifim

F. Melen

etmiş yazılı müracaat) ibaresi müphemdir. Tatbikatta büyük tereddüt ve imkânsızlıklara yol açacaktır. Nereye, kime müracaat edildiğinin tesbiti düşünüldüğü malûm değildir.

Diğer taraftan buna lüzum da yoktur. Zira bu gibi hallerde kanun hükmünü çok gerilere götürerek alâkahılara beş on senelik toptan aylık ödemek yoluna gitmek hatalı bir iş olur.

Böyle bir muamele şekli alâkahıların emsallerine yapılan muameleden de farklı olur.. Zira onlar aldıkları paraları % 50 fazlasiyle evvelden iade etmişler. Bu paranın menfaatlerinden mahrum kalmak pahasına aylığa müstehak olmuşlardır.

Halbuki bunlar o parayı bugüne kadar nezdlerinde alıkoymuş olacaklar onun gelir veya nemasından faydalanmış bulunacaklar, aynı zamanda aylık bağlanması için gerekli olan bu şartı yerine getirmeden eski devrelere ait aylıklarını da alacaklardır ki doğru değildir. Bu itibarla geçici maddeye muhalifim.

İstanbul Milletvekili

Hâdi Hüsmen

Muhalefet şerhi

Tasarının geçici maddesinin bu şekli ile tatbik kabiliyeti yoktur. Zira (kayda intikal

ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ RİFAT SİVİŞOĞLU'NUN TEKLİFİ

Yüzellüklerin yetimlerine ve heyeti mahsusalarca haklarında karar verilmiş olanların şahıslarına ve yetimlerine maaş tahsisı hakkında Kanun

MADDE 1. — Lozan'da akdolanun 24 Temmuz 1923 tarihli Affı Umumi Beyanname ve Protokolünde mevzu bahis 150 kişilik listede isimleri muharrer eghastan, 25 Eylül 1339 tarih ve 347 numaralı ve 26 Mayıs 1926 tarih ve 854 numaralı kanunların şumulüne giren sivil, asker, muvazzaf ve ihtiyat bilümum memur, erkân, ümera ve sâbitanın yalnız yetimlerine ve haklarında divanı harbler, âli heyetler, Devlet Şûrası, Mülkiye Dairesi ile heyeti mahsusalarca karar verilmiş olanlardan hayatta olanların şahıslarına ve ölenlerin yetimlerine tekatüt maaşı bağlanır.

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Heyeti mahsusalarca haklarında karar verilmiş olanların emekli haklarının mahfuz tutulması hakkında kanun

MADDE 1. — 3527 sayılı Af Kanununun yürürlüğe girmesinden önce salâhiyettar mahkemelerin kararlariyle belirli cezalara uğramış bulunanlarla aynı tarihten evvel 25 Eylül 1339 tarih ve 347 ve 26 Mayıs 1926 tarih ve 854 numaralı kanunlara göre teşekkül etmiş olan heyeti mahsusalarca haklarında bir daha Devlet hizmetlerinde istihdam edilmemelerine karar verilmiş bulunanların (bu kararlar 24 Mayıs 1928 tarih ve 1289 sayılı Kanunla teşekkül eden Âli Karar Heyeti ve 26 Teşrinievvel 1933 tarihli ve 2330 sayılı Kanunun 12 nci maddesi mucibince Danıştay Mülkiye Dairesi tarafından tetkik ve tasdik edilmiş olsalar dahi) o tarihe kadar Devlet memuriyetinde bulunmuş olmaktan mütevellit emeklilik hakları 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ve bu kanunla kaldırılan hükümler dairesinde muameleye tâbi tutulur.

Ancak 1520 sayılı Kanun ile 1683 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesi gereğince emekli keseneklerini % 50 fazlası ile almış bulunanlardan bu kanun hükümlerinden istifade etmek isteyenlerin aldıkları bu paraları defaten geri vermeleri şarttır.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Heyeti mahsusalarca haklarında karar verilmiş olanların emekli haklarının mahfuz tutulması hakkında Kanun

MADDE 1. — 3527 sayılı Af Kanununun yürürlüğe girmesinden önce salâhiyettar olan mahkemelerin kararlariyle belirli cezalara uğramış bulunanlardan 1683 sayılı Kanunun 53 ncu maddesinden başka bir tedvinle emekli hakları sukut etmiş bulunanlarla yine aynı tarihten evvel 25 Eylül 1339 tarih ve 347 ve 26 Mayıs 1926 tarih ve 854 numaralı kanunlara göre teşekkül etmiş olan heyeti mahsusalarca haklarında bir daha Devlet hizmetlerinde istihdam edilmemelerine karar verilmiş bulunanların (Haklarındaki bu kararlar 24 Mayıs 1928 tarih ve 1289 sayılı Kanunla teşekkül eden Âli Karar Heyeti ve 26 Teşrinievvel 1933 tarihli ve 2330 sayılı Kanunun 12 nci maddesi mucibince Danıştay mülkiye dairesi tarafından tetkik ve tasdik edilmiş olanlar da dâhil) o tarihe kadar Devlet memuriyetinde bulunmuş olmaktan mütevellit emeklilik hakları 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ve bu kanunla kaldırılan hükümler dairesinde muameleye tâbi tutulur.

Ancak 1520 sayılı Kanun ile 1683 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesi gereğince emekli keseneklerini % 50 fazlasıyla almış bulunanlardan bu kanun hükümlerinden istifade etmek isteyenlerin aldıkları bu paraları defaten geri vermeleri şarttır.

Teklif

Mal. K.

B. K.

MADDE 2. — Bu gibilere tekküt maası, ilk ve resmi müracaatları tarihinden itibaren tahsis olunur.

MADDE 3. — İkinci madde hükmü müstesna olmak üzere bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 2. — Bu kanun hükümlerinden istifade edecek olanların emekli veya yetim aylıkları kayda intikal etmiş yazılı müracaatları tarihini takip eden ay başından itibaren bağlanır.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanun hükümlerinden istifade edecek olanların emekli veya yetim aylıkları kayda intikal etmiş yazılı müracaatları tarihini takip eden ay başından itibaren bağlanır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.